

Indien vntar

J. Myrdal

Jan (1-4) - Feb (27-28), 2004

En blandning av personliga reseberättelser från slutet av femtiotalet fram till 1980, blandat med historiska utvidgningar, politiska kommentarer, en och annan estetisk djupdykning i arkitektur eller indisk tempelskulptur, kulturhistoriska betraktelser, och regelrätta sociala reportage. Collagemetoden har sina frdelar, historien stts i ett sammanhang, och dess frigrelse från ett rent kronologisk presentation levandegr och stter fokus istället för att bli en pliktskyldig del av en upprepning, varvid vad som frvntas komma senare skymmer och skuffar undan vad som presenteras för ögonblicket.

Indien är ett land där en stor del av befolkningen lever i armod, ja i själva verket är verldig. Och misären, hungern och den bottenlösa fattigdomen är vad många västerlänningar frknippas med Indien. Men det är inte synd om Indien, det är rikt, det har möjligheter, en stor del av världens utbildade människor bor där, liksom en stor och viktig del av den intellektuella världen, ty det är här i Indien som de riktiga spännande intellektuella samtalen utspelar sig. Dess historia är urldrig och mångskiftande, dess kulturella variationsrikedom enastående. Superlativen kan staplas ovanpå varandra.

Men Indien har lidit. Ervrats splittrats frenats. Den senaste ervringen, den brittiska, är också den som ligger oss närmast i tid och kultur. Vändpunkten kom 1857. Den desperata indiska frihetskampen, stmplad som myteriet av de sändrande och herskande. Det var då den brittiska imperialismen visade sitt rätta rasistiska ansikte. Den grymhet, den arrogans, den nedlitenhet, de brittiska styrkorna visade mot 'infdingarna' vertrffar i sin gemenskap till och med den nazisterna dalagde, menar Myrdal. Medan de senare pliktskyldigast genomfrde sina illdd, så gav sig 1800-talets britter med liv och lust i slaktandet. Den stora skillnaden mellan Nazisterna och Britterna består helt enkelt i att de förra hade en dliga smaken att även inkludera europeer, personer med vilka vi kunde identifiera oss, bland sina offer. Ja Myrdal terkommer till detta en gång efter annan. Vari ligger egentligen den principiella moraliska skillnaden mellan en Churchill och en Hitler? Jo i att den senare helt enkelt behandlade sina grannfolk med det frakt som tidigare reserverats för kolonialfolken. Myrdal är givetsvis noggrann med att ppeka att trots detta så spelade det en roll att det var Churchill som gick segrande i konflikten, världen tminstone inom verskldig framtid hade sett mycket annorlunda ut annars. Men jag sympatiserar med hans cynism, inte för att den är menad att slta över Nazisternas missgrningar, men för att betona att vi inte kan stta oss på några hga moraliska hstar, ty grnsen mellan att frkasta och frhrliga kan vara hrfin.

Den brittiska dominansen över Indien ses med ambivalens bland rivaliserande vstmakter, främst Frankrike och Ryssland. Den instinktiva lojaliteten var stark, ty England representerade ju den verlgnsna västliga kulturen och tekniken; men avunden och främst i det franska fallet, frbittringen krävde också sina tribut, och det är väl i det ljuset man får se Jules Vernes kraftiga frdmade av den brittiska dominansen och nedkmpandet av 'sepoyupproret' som det tog sig i uttryck i Kapten Nemo, en bok som Myrdal, liksom så många andra av oss, läste med hnfrelse som barn. Myrdal gör väl lite väl långt i att dra vxlar

p fransmnens i allmnhet och Vernes i synnerhet moraliska avstndstagande, ty hade historiens gng varit lite annorlunda s kanske de hade varit fransmnens uppgift att axla den vita mannens brda. En intressant frga r dock nr den koloniala arrogansen uppstod, de frsta vsterlningar som kom till Indien, m ha mindre frfrats av dess fattigdom och elnde, ty av detta hade de nog av hemma, n imponerats av prl och rikedom, ty talet om sterlndsk prakt r ngots om fortfarande ligger konserverat i sprkbruket. Myrdal pminner ven om att svenska stder lngt in p 1800-talet var vl s smutsiga och sjukdomsinfekterade som indiska stder idag. Av detta leds man till slutsatsen att den indiska misren inte r exceptionell, utan representerar ett normaltillstnd som rtt under rtusen.

Den indiska historien har dina rtter djupt ner i urtiden, samtidigt som historien som sdan stndigt terskapas och gamla traditioner upplivas. Hur gammalt r egentligen hinduismen och det drtill hrande kastvsendet? Enligt mytologin ervrade ljushyade arier, vra egna kusiner, den av mrkhyade befolkade delkontinenten, och blev dess hrskare och urfder till de hgsta kasterna. Men sdana myter kan stllas upp och ner. Sprk m ervra, men inte ndvndigtsvis blod, geneologierna divergerar. Rasbegreppet 'Arier' har ju visat sig vara mer och mer av en myt, detta betyder dock inte att 'ariska' sprk och kulturyttringar inte introducerats norrifrn, sedan spritt sig och infrlivats till mytiska kulturer i ursprungsbe-folkningen.

Hinduismen som vi nu knner den kan vara ngot av ett senare pfund. Under tusen r tminstone var Buddhismen dominerande i Indien, medan den numera av hinduer kan anses vara infrlivad, Buddha bara en gudom bland mnga andra. Historien frndras, skrivs om. Vem vet egentligen? Man kan se kastvsendet bde som ngot frldrat och primitivt, men ven som en social stratifiering, med naturliga rtter, om n beklagliga uttryck, som prglat och mjliggjort en intrikat social samvaro under rtusen. Men hur passar muslimerna in i detta? Utgr inte islam en totalt annorlunda identifiering, och n inkompatibel med den hinduiska, eller r detta att verdriva religioners betydelse. Enligt Myrdal r motsttningen mellan Hinduer och Muslimer helt och hlet en brittisk konstruktion, ett led i dess knda metod att hrska genom sndring, och vars frukt var de massaker som hrjade vid Indiens delning, och som fortfarande skakar nationens sociala vv. Hrskning via sndring har nstan blivit ngot av en kliché, men man kan undra hur genomtkt den brittiska politiken egentligen var. Hur mycket av den var inte ett fumlande och ett taktiskt utnyttjande av situationer som till synes spontant uppstod? Men kanske det stmmer, men i s fall var inte sndringspolitiken d mera av en instinktiv natur, implicit och aldrig explicit formulerad? Och till hur stor del var sndringen inhemsk och naturlig, med tanke p sprk och kulturskillnader och det kastvsende som splittrade indiernas naturliga intressen snder i motsttande srintressen. Kanske den brittiska nrvaron snarare i mnga fall verkade enande, precis som inget enar effektivare n gemensamma fiender.

Boken r skriven ur det personliga och myndiga perspektiv vi frvntar oss av en Myrdal. Detta utgr ven dess ovedersgliga charm. Frfattaren lyckas drmed att ge en engagerande skildring, som ger en betydligt mer levande bild n en 'strikt objektiv' policy skildring skulle ha kunnat gra. Myrdal hymlar inte nr han beskriver Indira Gandhis vlde, som i vst utmlas ssom vlvilligt och helt hngivet de stora massornas vlfrd; dock nr han beskriver i de sista kapitlen 'naxiliternas' kamp, blir den korrekta beundran infr dess rttmtighet han daglgger frdande fr lsrvdet, och gspande vnder man snabbt bladen.

February 29, 2004 **Ulf Persson:** *Prof.em, Chalmers U.of Tech., Göteborg Sweden* ulfp@chalmers.se